

Jakub Starší, apoštol, mučedník

narozen: kolem Kristova narození

zemřel: kolem velikonoce r. 44 v Jeruzalémě, Palestina

patron Španělska; válečníků; dělníků; lékárníků, drogistů, kloboučníků, voskařů, kovářů řetězů;; poutníků; za počasí; jablek a polních plodin; proti revmatismu

Obrovský ohňostroj stoupá v předvečer sv. Jakuba k letní noční obloze španělského města Santiago de Compostela v Galicii. Málokdo ze 60 tisíc obyvatel a mnoha tisíc návštěvníků města si nechá ujít toto jedinečné divadlo k počtě velkého apoštola Jakuba. Už několik dní je město na Monte Pedros jako v horečce. Panuje nálada lidové slavnosti. Lidové taneční skupiny sou těží ve svém umění, pestré kroje ovládají obraz ulic, nepřehledné zástupy poutníků proudí městem. Lidé očekávají s napětím hlavní události.

Kdo byl tento apoštol, k němuž lnou lidé 20. století takovou překypující úctou? Jakub Starší, který se tak nazývá k rozlišení od apoštola Jakub Mladšího, byl synem rybáře Zebedea a Salome, jeho bratrem byl Jan, apoštol a evangelista. Spolu s Petrem a Janem patřil Jakub ke Kristovým oblíbeným učedníkům a doprovázel Ježíše do Olivové zahrady. Pro jejich bouřlivý temperament dal Syn Boží oběma bratřím Jakobovi a Janovi mnohoznačné přízvisko „synové hromu“. Po Ježíšově Nanebevstoupení hlásal Jakub Starší dále evangelium. Jedno podání říká, že působil v Jeruzalémě a v Samařsku, jiné vypravuje, že Jakub odešel do Španělska a tam kázal. Kolem velikonoce r. 44 zatkli apoštola vojáci Heroda Agrippy I. a sřali ho na příkaz krále mečem. Jakub byl první ze dvanácti Kristových apoštolů, který podstoupil mučednictví.

Legenda vypráví, že cestou šel průvod na popraviště kolem domu, kde seděl muž, nemocný dnou a neschopný chůze, a prosil Jakuba o pomoc. K smrti odsouzený řekl nemocnému: „Ve jménu mého Pána Ježíše Krista, vstaň zdráv a chval svého Spasitele.“

Muž se zvedl a mohl zase chodit. Jeden z katů padl na kolena a vyznal se z křesťanské víry. Byl pak spolu s Jakubem stát.

Podání vypravuje, že křesťané postavili na místě v Jeruzalémě, kde vytrpěl apoštol Jakub mučednictví, kostel sv. Jakuba. Mučednickovy ostatky přenesli prý kolem r. 70 na Sinaj, kde postavili klášter sv. Jakuba, dnešní klášter sv. Kateřiny. Zachránili Jakobovy ostatky před Saracény a v 8. století je přenesli do Španělska a k jejich uchování postavili v Galicii kostel sv. Jakuba, který byl posvěcen 25. července 816. Z chrámu se stalo od 10. století slavné poutní místo Santiago (St. Jakob) de Compostela, které přitahovalo až do 15. století více poutníků než Řím a Jeruzalém. K místu na severovýchodě Španělska vznikly četné slavné poutní cesty, které jsou lemovány kláštery, kostely (skoro všechny ve stylu nové katedrály v Santiagu, započaté r. 1075), útulky a kaple.

Bohoslužba v katedrále v Santiagu de Compostela začíná o svátku sv. Jakuba podívanou, při níž se tají dech: v monumentální bazilice, jedné z nejkrásnějších na iberském poloostrově, se nad hlavami věřících houpe obrovský kotel kadidla. Tento zvyk je ve světě jedinečný. V předvečer svátku, který, pokud padne na neděli, zahajuje „svatý Jakubův rok“, prochází průvod obrovských tančících loutek ulicemi města, následován biskupem, kněžími a ministranty. Až do časných ranních hodin září v Santiagu de Compostela světla.

Úcta a tradice: význam Jakuba pro Španělsko byl kdysi tak velký, že byla země ve Skandinávii nazývána „Jakubovou zemí“. V roce 1161 vznikl v Leonu rytířský řád „sv. Jakub od meče“, který bojoval proti Maurům.

V řecké církvi je Jakubova památka 15. listopadu, v koptické 12. dubna a v arménské 28. prosince.

Pojem „Jakubova mušle“ má svůj původ rovněž v Jakobově osobě: poutníci, kteří v dřívější době navštívili Jakubův hrob, dostali klobouk, který byl ozdoben velkou mušlí (patronát kloboučníků).

Jak je lidový světec oblíben, vidíme z toho, že sedláci přinášejí první zralá jablka v den sv. Jakuba k žehnání a nazývají je „Jakubovými jablky“. Zároveň se pořádaly v den sv. Jakuba trhy, především na venkově, ale i ve městech, např. v Mnichově (Jakubský trh) a v Kauf-beurenu (Jakubův týden). V obou městech je tento zvyk zachován dodnes.

Znázorňování: na dřívějších znázorněních vidíme Jakuba Staršího jako apoštola, většinou s knihou. Později se objevuje téměř vždy jako poutník s holí, lahví, pytlíkem a kloboukem. Na některých zobrazeních jsou také poukazy na jeho mučednictví. Konečně je i způsob znázorňování Jakuba jako rytíře („Matamoros“, „bijec Maurů“). Románský bronzový reliéf v kostele sv. Pavla Za hradbami v Římě ukazuje Jakuba se svitkem spisu. Socha (1250) v předsíni paderbornského dómu představuje apoštola s mušlí na plášti. Slavná dřevěná postava od Hanse Leinbergera (1525) v Bavorském národním muzeu v Mnichově ukazuje Jakuba Staršího, jak sedí a má poutničky klobouk a knihu

Zamyslím se nad tím, v čem jsou u mne svatým Otcem zmíněné lidské jistoty, kterým bych měl přestat dávat přednost a jaké kroky bych podle Pánovy vůle měl z lásky k němu vykonat.

Bůh nám dal skrze apoštoly nebeské dědictví. Děkujeme mu za všechny jeho dary a volejme:

Bože, tebe chválí sbor apoštolů.

Děkujeme ti, Bože, za to, že nás shromažďuješ ve své církvi,

— dej, ať se naše společenství s Kristem upevňuje a roste.

Děkujeme ti, žeš nám prostřednictvím apoštolů připravil stůl svého slova,

— dej, ať chodíme v tvém světle a s radostí konáme tvou vůli.

Děkujeme ti, že nás zveš na hostinu těla a krve svého Syna, kterou nám předali apoštolové,

— dej, ať v ní máme zdroj života a síly.

Děkujeme ti, že nás očišťuješ křestní koupelí a svátostným smířením, které jsi svěřil apoštolům,

— dej, ať z nás tyto svátosti smývají všechnu naši vinu.

Všemohoucí, věčný Bože, Tys povolal svatého Jakuba, aby jako první z apoštolů potvrdil věrnost Tvému evangeliu prolitím své krve; dej, ať toto jeho svědectví posiluje Tvou církev a jeho přímluva u Tebe ať ji stále chrání. Prosíme o to skrze Tvého Syna Ježíše Krista, našeho Pána, neboť on s Tebou v jednotě Ducha svatého žije a kraluje po všechny věky věků. Amen